
2Diccionari dels noms de ceps i raïms - L'ampelonímia catalana

Autor:

Data de publicació: 03-10-2021

L'obra és una conseqüència natural de la seva tesi Els noms dels ceps, raïms i vins. Vocabulari ampelonímic català, que dirigí Joan Veny a la UB l'any 1998. El seu documentat estudi rebé el premi Joan Coromines l'any següent, i després prengué la forma del diccionari que tots tenim a l'abast. En les seves 455 pàgines, aquest recull aplega 323 termes, i se'ns presenta com a diccionari multilingüe: català, castellà, francès, italià i portuguès. I és que això del bàquic mam és ben propi d'aquestes regions, i encara d'altres.

"I brindarem tot maleint.. la memòria de Felip quint.."

El vi i el cava, el seny i la rauxa. Som terra de viticultors. Tots d'acord. Un viticultor és qui conrea vinya, ja que el prefix llatí vitis vol dir exactament 'vinya'. Ara bé, no només del llatí beu la nostra llengua. Abans de Bacus tenim a Dionís. Ámpelos és el mot grec que tenim per referir-nos a la vinya. Un insecte ampelòfag, per exemple, és aquell que té el costum d'alimentar-se de la vinya, o sigui, des del nostre punt de vista, atacar-la. La fil·loxera és l'animaló ampelòfag més conegut (etimològicament vol dir 'fulla seca'). Un altre d'aquests insectes, menys conegut ja que és menys perillós, és l'Altica (també conegut com a escarabatet o blaveta), que té el nom científic d'Haltica ampelophaga, tota una declaració d'intencions.

Amb l'ajut del mateix prefix formem un mot tant o més tècnic, l'ampelonímia, que és l'estudi lingüístic dels ampelònims, els noms relacionats amb la benaurada planta que s'anomena vinya (Vitis vinífera): les seves soques, que són els ceps, i el raïm, que n'és el fruit comestible.

Els catalans som uns excel·lents productors i consumidors del raïm i els seus derivats, des de les panses fines als alcohols, i com a tals, no podíem obviar lexicogràficament aquesta realitat. Aquesta ha estat la portentosa tasca que ha portat a terme el lexicògraf Xavier Favà i Agud:

Favà, Xavier (2001): Diccionari dels noms de ceps i raïms: L'ampelonímia catalana, IEC (Biblioteca de Dialectologia i Sociolingüística, 8), Barcelona.

EL LLIBRE ES POT DESCARREGAR PREMENT EL LINK O "DESCARREGUEU L'ARTICLE EN PDF"

L'obra és una conseqüència natural de la seva tesi Els noms dels ceps, raïms i vins. Vocabulari ampelonímic català, que dirigí Joan Veny a la UB l'any 1998. El seu documentat estudi rebé el premi Joan Coromines l'any següent, i després prengué la forma del diccionari que tots tenim a l'abast. En les seves 455 pàgines, aquest recull aplega 323 termes, i se'ns presenta com a diccionari multilingüe: català, castellà, francès, italià i portuguès. I és que això del bàquic mam és ben propi d'aquestes regions, i encara d'altres.

Una altra obra més recent (del 2003) del mateix Favà, i que torna a remenar ceps, és Els noms dels raïms : estudi lèxic de cent ampelònims catalans. En aquest cas, com ja tocava, ho publicà l'Ajuntament de Sant Sadurn d'Noya.

El mateix autor té un interessant i consultable article sobre el mateix tema publicat a «Estudis Romànics», revista de la Secció Filològica de l'IEC.